Aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zoetermeer
Postbus 15
2700 AA Zoetermeer

Zoetermeer, 9 juli 2026

Onderwerp: Advies uitgangspunten onderwijskansenbeleid

Geacht College,

De Adviesraad Sociaal Domein Zoetermeer (ASD) spreekt allereerst haar waardering uit voor het feit dat u in dit stadium advies vraagt over de totstandkoming van het Onderwijskansenbeleid 2027–2030. Juist het vroegtijdig betrekken van de ASD biedt ruimte voor gezamenlijke reflectie, het inbrengen van praktijkervaringen en het versterken van draagvlak en uitvoerbaarheid van het beleid. We hopen dat deze bijdrage van de Adviesraad u houvast biedt voor een vruchtbare verdere uitwerking van de uitgangspunten en de vertaling naar een concrete aanpak. In deze bijdrage geven wij aan wat voor ons belangrijke punten zijn,

Waardering voor de integrale benadering
We waarderen de visie die u in de uitgangspuntennotitie neerzet. We herkennen en onderschrijven de urgentie van het vraagstuk rondom onderwijsachterstanden en kansengelijkheid in Zoetermeer. We waarderen het dat u expliciet kiest voor een integrale benadering, waarbij onderwijs, kinderopvang, ouders, wijkpartners en het sociaal domein gezamenlijk optrekken.

U noemt in de uitgangspunten niet expliciet de JGZ (consultatiebureau). Het is de enige instantie die alle kinderen en hun ouders in een heel vroeg stadium ziet en systematisch de ontwikkeling van het kind monitort. Het ligt voor de hand om daar bij een integrale benadering systemisch op aan te sluiten.

De focus op vroegsignalering, versterking van de pedagogische basis en samenwerking tussen verschillende beleidsterreinen is een belangrijke stap vooruit. Het is zichtbaar dat de gemeente serieus werk maakt van het versterken van ontwikkelkansen voor kinderen en gezinnen en inzet op meer samenhang tussen de verschillende domeinen. We onderschrijven die benadering.

Meer toelichting op keuzes en overwegingen
Dat neemt niet weg dat we enkele relevante onderdelen in de notitie missen. We vinden, net als het college, effectieve interventies en het doelmatig inzetten van het budget belangrijk. In de notitie missen we echter een reflectie op de effectiviteit van de maatregelen die in de afgelopen periode zijn

ingezet. Wat betekent dat voor de inzet van maatregelen in de komende periode? Ook de reactie van de partners en hun wensen zijn niet expliciet opgenomen, zodat niet duidelijk is welke afwegingen aan de gekozen uitgangspunten ten grondslag liggen.
Daarnaast stopt de gemeente activiteiten en subsidies omdat andere partners zoals scholen en bibliotheek alternatieven gaan aanbieden en daarvoor financiering ontvangen. We zien in de notitie niet terug of deze organisaties ook daadwerkelijk de benoemde activiteiten zullen uitvoeren.

Focus op de leeftijd 2–6 jaar
We begrijpen de keuze voor meer focus op de leeftijdsgroep 2–6 jaar, omdat daar de grootste effecten te behalen zouden zijn. Ook onderschrijven wij het belang van vroege interventie. Het risico van deze keuze is dat kinderen die op latere leeftijd vastlopen of ontwikkelproblemen ervaren minder goed in beeld blijven.
Daarom adviseren wij in de uitwerking van het beleid in te gaan op twee vragen:
1. Hoe wil de gemeente de doorgaande ontwikkellijn van kinderen na groep 2 en verder in de schoolloopbaan (laten) volgen en ondersteunen?
2. Hoe wil de gemeente passende ondersteuning voor deze kinderen en jongeren waarborgen?

Afbouw van subsidies binnen het onderwijs
Een overweging voor het nieuwe beleid is afbouw in de komende jaren van verschillende subsidies aan het onderwijs, omdat scholen zelf middelen ontvangen vanuit het Rijk. Het belang van een heldere verdeling van verantwoordelijkheden en middelen onderkennen wij. Tegelijk zien wij het risico dat zonder goede afspraken een verschuiving van financiering risico's met zich meebrengen.
Om die risico's te beperken adviseren we de gemeente:
1. Ervoor zorg te dragen dat bestaande expertise, ondersteuning en bewezen effectieve interventies behouden blijven voor de kinderen die deze het hardst nodig hebben.
2. Op basis van evaluaties of effectmetingen te (laten) beslissen over de afbouw van voorzieningen en het behoud van ondersteuning.

We missen in deze notitie de reactie van het onderwijs op deze keuzes. Stemt het onderwijsveld in met deze aanpak en keuze van de gemeente?

Zomerschool en continuïteit van ondersteuning
U wilt de subsidie voor de zomerschool beëindigen. We lezen dat scholen gebruik kunnen maken van andere regelingen. We vragen ons af of dat ook daadwerkelijk gaat gebeuren:
1. Hoe borgt de gemeente de continuïteit van ondersteuning voor kwetsbare kinderen tijdens vakantieperiodes?
2. Heeft de gemeente een inschatting gemaakt welke gevolgen het stoppen van deze voorziening kan hebben voor kinderen die thuis minder toegang hebben tot taal, structuur of andere verrijkende activiteiten?

Ouderbetrokkenheid
We vinden het goed dat ouderbetrokkenheid en ondersteuning van ouders bij de ontwikkeling van hun kinderen in de notitie aandacht krijgt. Tegelijkertijd beschrijft u dat u subsidies voor ouderbetrokkenheid afbouwt:
1. Brengt dat de beoogde versterking van de rol van ouders niet in het gedrang? En dan vooral de positie van gezinnen die ondersteuning het hardst nodig hebben.
2. Hoe bereikt het college deze groep?

We vinden het belangrijk dat de gemeente ouders en medewerkers actief meeneemt in de communicatie rondom het beleid, de beschikbare ondersteuning en veranderingen in aangeboden voorzieningen.

Brede oorzaken van onderwijsachterstanden: ondersteuning voor de integrale aanpak.
Hoewel veel nadruk ligt op taalontwikkeling en taalstimulering, vinden wij het van belang om de brede ontwikkeling van kinderen te stimuleren. We weten dat andere factoren een grote rol bij de ontwikkelkansen van kinderen, zoals armoede, stress binnen gezinnen, mentale gezondheid van ouders, huisvestingsproblematiek en sociale veiligheid spelen. Het is goed dat de gemeente die samenhang herkent, maar hoe geeft de gemeente daaraan in de praktijk vorm? Hoe voorkom je dat uitvoeringspartners langs elkaar heen werken en ouders/kinderen van het kastje naar de muur worden gestuurd?

Neurodiversiteit en inclusie
We willen op een groep kinderen wijzen die niet direct onder de noemer “achterstand” vallen, maar wel vastlopen binnen onderwijs of ontwikkeling. Daarbij denken we bijvoorbeeld aan neurodiversiteit, waaronder kinderen met autisme, ADHD of hoogbegaafdheid. Kinderen met een snel brein of een ontwikkelingsvoorsprong kunnen ernstige sociaal-emotionele problemen, overprikkeling of schooluitval ervaren wanneer onvoldoende passend aanbod of begrip aanwezig is. Ook zij hebben daardoor een vergroot risico op onderwijsachterstanden. In het huidige beleid lijkt deze groep nog beperkt zichtbaar. Hoe kijkt de gemeente naar de positie van neurodiverse kinderen binnen het streven naar gelijke onderwijskansen en inclusief onderwijs?

Samenwerking en regie
We erkennen het belang van versterking van samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang, lokale teams en wijkpartners. Veel partners zullen binnen hun eigen expertisegebied actief zijn en zich rekenschap dienen te geven over de effecten van hun handelen bij andere organisaties. Hoe krijgt deze afstemming praktisch vorm en welke regierol ziet de gemeente voor zichzelf?. Het gaat dan om de organisatie van verantwoordelijkheden, gegevensuitwisseling en privacy zodat samenwerking in de praktijk ook daadwerkelijk werkbaar blijft voor kinderen, professionals én gezinnen.

Uitvoerbaarheid en capaciteit
In verschillende sectoren bestaan personeelstekorten en een hoge werkdruk. Dit bedreigt de uitvoering van de plannen. Hoe beoordeelt het college de haalbaarheid van extra inzet op huisbezoeken, coaching, begeleiding en samenwerking in het licht van de algemene personeelstekorten en beperkte budgetten? Zijn er voldoende mensen en middelen beschikbaar om de ambities duurzaam waar te maken? Daarbij wijst de Adviesraad op de specifieke aandacht voor moeilijk bereikbare gezinnen. Gezinnen die te maken hebben met taalbarrières, schuldenproblematiek of moeite hebben om hun weg te vinden binnen instanties en regelingen, vragen vaak om extra tijd, vertrouwen en proactieve ondersteuning.

Monitoring en ervaringen van gezinnen
We vinden de aandacht voor monitoring op stads-, wijk- en locatieniveau positief. Daarbij leeft wel de vraag hoe u de effecten en de ervaringen van kinderen, ouders en professionals meeneemt. Een duidelijke 0-meting aan de start van deze beleidsperiode is daarvoor noodzakelijk. Het biedt bovendien de mogelijkheid om de effecten van de ingezette interventies over tijd zichtbaar en vergelijkbaar te maken. We vragen u niet alleen te kijken naar indicatoren die deelname of bereik meten, maar ook naar de daadwerkelijke ontwikkeling en het effect bij kinderen.

De uitgangspuntennotitie vormt wat ons betreft een goede basis voor verdere ontwikkeling van het Onderwijskansenbeleid 2027–2030. We hebben in ons advies wel een aantal vragen en

aandachtspunten geformuleerd. We zijn benieuwd hoe u dit in het uiteindelijke voorstel gaat verwerken. De ASD zal hierover graag een advies uitbrengen.

Reactie op ongevraagd advies
Graag ontvangen wij binnen 4 weken uw reactie op dit advies. Natuurlijk staan wij open voor een gesprek en willen wij graag betrokken blijven bij het onderwerp.

Met vriendelijke groet,
Namens de Adviesraad sociaal domein Zoetermeer

Rob Janssen, voorzitter